

Huvudman

Huddinge kommun
gaf@huddinge.se

Beslut

Datum 2024-12-19

Dnr 2024:5644

Sida 1 (26)

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Sjödalsgymnasiet i Huddinge kommun.

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Huddinge kommun att vid vite av 4 000 000 kronor senast den **18 juni 2025** ha vidtagit åtgärder avseende brister rörande frånvaro, extra anpassningar och särskilt stöd, arbetet mot kränkande behandling, arbetsplatsförlagt lärande (apl) samt beslut om betyg. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Huddinge kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet, därtill kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. **Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.**

Huddinge kommun ska vidta följande åtgärder

Frånvaro

1. Se till att rektorn utreder orsaken till frånvaron för alla elever som har upprepad eller längre frånvaro från skolan om en utredning inte är obehövligt. Dokumentation över vilka elever som har upprepad eller längre frånvaro ska bifogas redovisningen av vidtagna åtgärder. Av dokumentationen ska det framgå vilket datum skolan uppmärksammat frånvaron som problematisk och vilket datum en frånvaroutredning inletts. I samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 18 juni 2025 ska tre exempel på frånvaroutredningar bifogas. (15 kap. 16 § skollagen)

Extra anpassningar och särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 31 januari 2025 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens bestämmelser om extra anpassningar. Detta innebär att informera om att elever som riskerar att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppnås i en eller flera kurser ska ges stöd i form av extra anpassningar och att stödet ska sättas in i sådan tid att eleverna ges

rimliga förutsättningar att erhålla godkända betyg på kursen eller kurserna. Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 18 juni 2025. (2 kap. 34 § andra stycket skollagen och 3 kap. 5 § skollagen)

2. Rektorn ska följa upp lärarnas och elevhälsans arbete med extra anpassningar och om undervisningen eller insatserna från elevhälsan utformas så att eleverna får de extra anpassningar som de behöver. Rektorn ska vidare analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Inkom med en redogörelse för uppföljningen, analysen och eventuella beslut om åtgärder i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 18 juni 2025. (3 kap. 5 § och 4 kap. 4 § skollagen; Lgy11, 2.1 Kunskaper och 2.6 Rektorns ansvar)
3. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 31 januari 2025 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 18 juni 2025. (2 kap. 34 § andra stycket skollagen, 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen).
4. För varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn eller den rektorn har delegerat det till, ska rektorn se till att starta en utredning. I varje sådan utredning av behov av särskilt stöd som startas ska samråd ske med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden den 19 december 2024 – 18 juni 2025 samt vilket datum utredningen har startat för respektive elev. Inkom med ovan angiven dokumentation i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 18 juni 2025. (3 kap. 7 § skollagen)
5. Se till att de elever där utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd, ges sådant stöd. Inkom med utarbetade åtgärdsprogram i förekommande fall i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 18 juni 2025. (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen)

6. Se till att de elever som inte har fått lägst betyget E på en eller flera kurser, får information om rätten att gå om kurser. Detta avser beslut om betyg för elever som går kvar på skolenheten. Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 18 juni 2025. (9 kap. 1 och 5 §§ gymnasieförordningen [2010:2039], Lgy 11, 1. Rättigheter och skyldigheter)
7. Se till att elever som vill gå om en eller flera kurser, och som har rätt till det, får möjlighet till detta. Dokumentera hur många elever som har önskat gå om en kurs under perioden den 19 december 2024 – 18 juni 2025 och hur många beslut som fattats om att elever ska få gå om kurser under samma period. Inkom med ovan angiven dokumentation i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 18 juni 2025. (9 kap. 1 och 5 §§ gymnasieförordningen)

Kränkande behandling

1. Se till att all personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många kränkningsanmälningar som gjorts under perioden den 19 december 2024 – 18 juni 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 18 juni 2025. (2 kap. 34 § andra stycket och 6 kap. 10 § skollagen.)
2. Se till att rektorn anmäler till huvudmannen i de fall en elev anser sig ha blivit kränkt i samband med verksamheten. Huvudmannen ska skriftligt redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för detta ändamål. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 18 juni 2025. (6 kap 10 § skollagen)

Arbetsplatsförlagt lärande

1. Se till att skaffa apl-platser till eleverna som läser yrkesprogram. Det innebär att huvudmannen ska ha träffat överenskommelser om apl med arbetsgivare. Inkom med en förteckning över apl-platser som innehåller kontaktuppgifter till aktuella arbetsplatser i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 18 juni 2025. (16 kap. 16 § skollagen, 4 kap 12 § gymnasieförordningen)

2. Se till att eleverna som läser yrkesprogram erbjuds apl på en apl-plats i en omfattning om minst 15 veckor under utbildningen. Inkom med en förteckning över vilka apl-platser som används och i vilken omfattning eleverna haft apl under perioden 19 december 2024 – 18 juni 2025. (16 kap. 16 § skollagen, 4 kap 12 § gymnasieförordningen)
3. Se till att skolförlagd utbildning motsvarande apl används i de fall planerade platser för apl inte kan tillhandahållas på grund av omständigheter som huvudmannen inte kunnat råda över eller då utbildningen av säkerhetsskäl inte kan förläggas till en arbetsplats utanför skolan. Huvudmannen ska, innan beslut om att apl ska bytas ut mot motsvarande utbildning förlagd till skolan, samråda med det lokala programrådet. Inkom, i förekommande fall, med en förteckning över elever som inte kan erbjudas en apl-plats och en redogörelse för vilka omständigheter som ligger till grund för detta samt en redogörelse för genomförda samråd med det lokala programrådet. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 18 juni 2025. (4 kap. 13 § gymnasieförordningen)

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Huddinge kommun en anmärkning avseende brister rörande betygssättning. Huddinge kommun ska senast **18 juni 2025** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser information till vårdnadshavare vid frånvaro och studiehandledning på modersmålet.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:5644) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2024 inlett en tillsyn av Södalsgymnasiet i Huddinge kommun. Södalsgymnasiet erbjuder utbildning på el- och energiprogrammet, försäljnings- och serviceprogrammet och på VVS- och fastighetsprogrammet. För elever i årskurs 3 erbjuds även ekonomiprogrammet, naturvetenskapsprogrammet och samhälls-vetenskapsprogrammet. Läsåret 2024/25 går 289 elever på skolan.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Södalsgymnasiet följer gällande bestämmelser om frånvaro, extra anpassningar och särskilt stöd, arbetet mot kränkande behandling, arbetsplatsförlagt lärande, att betyg sätts efter avslutad kurs och studiehandledning på modersmålet.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 8 oktober 2024 och den 11 oktober 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. åtgärdsprogram och en sammanställning över apl. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande vid vite

Frånvaroutredning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Inför tillsynsbesöket har Skolinspektionen skriftligen ställt frågan till huvudmannen hur många frånvaroutredningar som gjorts på skolan de senaste tolv månaderna. Rektorn uppger skriftligt att skolan inte har genomfört frånvaroutredningar samt att det finns en utarbetad rutin som aldrig har implementerats på skolan. Huvudmannen har även inkommit med dokument som visar frånvaro totalt per elev läsåret 2023/2024. Dokumenten visar att det var 71 elever i nuvarande årskurs 2 och 3 som vårterminen 2024 hade frånvaro på minst 20 procent. Av dessa var det 35 elever som hade mellan 20 och 29,9 procents frånvaro, 12 elever som hade mellan 30 och 39,9 procents frånvaro och 24 elever som hade 40 procents frånvaro eller högre.

Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsan och rektorn framgår att mentorn har samtal med elever som har hög frånvaro samt ringer hem till vårdnadshavare. Eleverna får även indraget studiebidrag från CSN efter att skolan har rapporterat det, vilket de gör efter fyra timmars frånvaro på en månad. Om en elev inte kommer till skolan under en längre period anmäler skolan det till socialtjänsten.

Av intervjuer med lärare framgår att de i systemet Skola24 kan se en översikt över elevernas frånvaro och kan då se vilka elever som har en hög frånvaro. Lärare uppger att de tar kontakt med elever och vårdnadshavare vid hög frånvaro och att man ger dem tips och råd. Tidigare hade skolan ett system för att hantera frånvaron och dokumentera saker om eleverna, men det systemet är nedlagt. Tidigare hade skolan en process för att följa upp elevers frånvaro, men de senaste åren är det mycket annat som har tagit fokus vilket lett till att frånvaron inte följts upp som den ska. Det framgår vidare att lärare kopplar in elevhälsoteamet och rektorn beroende på vad elev och vårdnadshavare säger i samtal. Om läraren känner att det som elev och vårdnadshavare säger inte stämmer tas vidare kontakter, men inte om eleven till exempel anger att hen har hög frånvaro för att det är lång resväg till skolan. En lärare berättar att hen har haft flera utvecklingssamtal med elever där även kurator, studievägledare och biträdande rektor närvarat.

En lärare uppger att hen rapporterar till biträdande rektor när frånvaron är så hög att den påverkar CSN, men att man därefter släpper det som lärare. En lärare uppger att de får påbud att rapportera frånvaron kopplat till CSN, men att hen inte vet varför arbetsgivaren inte genomför frånvaroutredningar. En lärare uppger att det skiljer sig från klass till klass hur

lärare utreder elevers frånvaro. En lärare uppger att hen tar för givet att elevhälsoteamet tar upp de elever som lärarna lyfter oro för. Lärare uppger att det inte har startats någon utredning om särskilt stöd för de elever som har hög frånvaro. En lärare uppger att det är mycket strider med eleverna och att det blir en sådan känsla att man inte vill att eleverna ska vara på skolan när de förstör ens vardag så man kämpar inte för att få dit eleverna.

Av intervjuer med elevhälsan framgår att frånvaroarbetet på skolan varit på paus under en tid och att det inte finns någon närvarosamordnare på skolan. Det finns upprättade rutiner som det planeras för att börja jobba efter. Elevhälsans representanter uppger vidare att det i nuläget inte finns det systematiska sättet att utreda frånvaro på som ska finnas. Det finns klasskonferenser på skolan där mentorer uppger hur många procents frånvaro elever har, men det görs ingenting vidare med den informationen. En representant för elevhälsan uppger att det är väldigt många elever med hög frånvaro på skolan och att det då blir ett omöjligt uppdrag. Man jobbar mycket med eleverna, men det dokumenteras inte alltid. En orsak till det kan vara att det har varit rörigt på skolan.

Av intervju med rektorn framgår att skolan tidigare hade en kurator som arbetade heltid och gjorde ett stort arbete kring frånvaro. Men i samband med förändringar av skolan och att kuratorn slutade så föll arbetet med frånvaroutredningar samman och i nuläget finns inget strukturerat arbete kring att utreda elevers frånvaro. Rektor uppger att det finns rutiner för frånvaroutredning som kan tillämpas för Själdalsgymnasiet, men att de är inte implementerade på skolan. Rektorn uppger vidare att det har startats utredning för en elev under höstterminen gällande frånvaro och behov av särskilt stöd. Den utredningen startades efter att rektorn skickat in skriftlig information till Skolinspektionen inför tillsynsbesöket. För de 71 elever i nuvarande årskurs 2 och 3 som vårterminen 2024 hade frånvaro på minst 20 procent har det inte startats någon frånvaroutredning.

Rättslig reglering

Vid upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (15 kap. 16 § skollagen).

Det är viktigt att arbeta förebyggande och att utreda bakomliggande orsaker till elevers frånvaro och bristande måluppfyllelse, så att lämpliga åtgärder i god tid kan vidtas så att eleverna ska uppnå utbildningsmålen. Bestämmelsen innehåller inte några detaljerade krav eller formkrav på hur utredningen om frånvaro ska genomföras. Fokus bör vara på att i samråd med elev, och i förekommande fall med vårdnadshavare, sätta in åtgärder

som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. På så sätt kan arbetet med att tidigt fånga upp elever som löper risk att avbryta studier eller som mår dåligt stärkas. I detta arbete är det viktigt att samråd sker med elevhälsan. Det är också viktigt att skolan dokumenterar arbetet med att åtgärda frånvaro och att det finns goda rutiner för uppföljning av frånvaron, till exempel så att elever inte kan vara frånvarande utan att det framgår av skolans frånvarorapportering (prop. 2017/18:183, s.73 och 75).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister i skolans arbete med att utreda frånvaro. Av utredningen framgår visserligen att flera av lärarna följer upp elevers frånvaro, har samtal med elever och vårdnadshavare samt flaggar för elevhälsoteamet vid oro. Av utredningen framgår dock att inga rutiner för hur frånvaroutredningar ska genomföras har implementerats. Det framgår vidare att skolan inte genomfört och dokumenterat frånvaroutredningar för alla elever med upprepad eller längre frånvaro. Av skollagen framgår att rektorn skyndsamt ska utreda frånvaron om en elev har upprepad eller längre frånvaro, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro. Även om en del lärare vidtar vissa utredningsåtgärder för några elevers frånvaro och för ökad närvaro är det inte tillräckligt. När en elev har upprepad eller längre frånvaro ska skolan dokumentera arbetet med att utreda och åtgärda elevens frånvaro. Att alla elever med upprepad eller längre frånvaro inte utreds är en brist. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla att det är av särskild vikt att skolan har tydliga och kända rutiner för frånvaro-utredningar och dokumenterar arbetets alla delar som ett stöd under arbetets gång samt för att ge kontinuitet. Utredningen ska omfatta orsaker till frånvaron och utmyнна i åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Kunskapsresultaten

Av inkommen dokumentation framgår att 45,4 procent av eleverna på skolans högskoleförberedande program samt 59,5 procent av eleverna på yrkesprogrammen fick gymnasieexamen efter läsåret 2023/24. Av betygs-kataloger framgår exempelvis att i klassen FS22 har 15 av 20 elever betyget F i kursen ma1, 5 elever har betyget F i kursen sv1 och 5 elever har F i kursen eng5. I klassen SASAM22 har 15 av 27 elever F i kursen ma1 och 24 av 27 har F i kursen ma2.

Vidare framgår av inkommen dokumentation att det endast finns åtgärdsprogram utarbetade för tre elever på skolan.

Extra anpassningar

Av intervjuer med elever framgår att elever kan få hjälp att klara en kurs om de själva tar initiativet, men att läraren inte tar initiativet. Lärare frågar inte om elever behöver extra hjälp, utan elever behöver själva aktivt efterfråga det.

Det framkommer vidare att flera lärare ger stöd till elever som riskerar F, att elever kan få stödlektioner med extralärare och särskilt material om man vill plugga mer själv. Elever kan få en paus i lektionen och man kan få jobba i smågrupper. Vissa klasser har möjlighet till omprov i alla ämnen.

Det framkommer från elever i både årskurs 1 och 2 att om eleverna får F på första matteprovet i kursen matematik1 med en specifik lärare finns ingen möjlighet att göra omprov och då inte heller någon möjlighet att bli godkänd på kursen. De elever som varit sjuka när provet skrevs får inte göra provet alls. Elever som har en annan mattelärare berättar att de får göra omprov och att de får gott om stöd och hjälp vid behov.

Eleverna berättar att en specifik lärare skrattar åt eleverna om de riskerar att få F. Elever upplever att läraren gör skillnad på elever på grund av ursprung och bara hjälper vita svenska elever, vilka hen favoriserar. Läraren tar enligt eleverna inte hänsyn till om någon elev hamnar efter och när någon misslyckas på prov så släpper läraren det och eleven får klara sig själv. Om en elev frågar om hjälp säger läraren att eleven stör och att eleven borde kunna det här. En elev berättar att hen räckte upp handen för att få hjälp och läraren slängde därför ut eleven. En elev berättar att tjejrna i klassen inte längre vågar ställa frågor för att läraren blir arg.

Elever uppger att det finns en lärare som är ett problem för eleverna och att läraren inte anpassar på det sätt som elever behöver för att bli godkända. Eleverna berättar att de hade prov och alla elever fick F. Alla är nu rädda att få F på hela kursen. En elev berättar att hans klass hade motsvarande prov med en annan lärare och att alla elever i den klassen klarade provet.

Flera elever säger att det finns en lärare som beter sig annorlunda mot vissa av eleverna, när elever säger till läraren att de inte förstår svarar läraren att "det är synd" samt att "jag får min lön i slutet av månaden – ni får ingen examen".

Det framkommer att det har funnits mattestödslektioner, men att inte alla elever kunnat gå på dessa då de krockar med andra lektioner. Eleverna uppger att läraren som hade mattestödet är sjukskriven nu och att skolan inte kan ge stöd i vissa kurser för att de inte har tillräckligt med lärare.

Elever uppger att det alltid är kaos på religionslektionerna och att ingen av eleverna hänger med i genomgångarna. I en av klasserna i årskurs 3 har eleverna inte fått någon instruktion från läraren om hur de ska genomföra gymnasiearbetet och de får inte någon hjälp av läraren när de ber om det.

Det framkommer vidare att eleverna inte får någon hjälp inför en provning av en kurs, de får ingen hjälp av lärarna och inget material att arbeta med.

Av intervjuer med lärare framkommer att många lärare försöker anpassa efter individen, men att det är olika mellan lärare. En stor del av eleverna har behov av extra anpassningar. Alla elever har inläsningstjänst eftersom lärare märkt att behovet finns hos många elever. Det framkommer att skolan har testat att ha en extra lärare i klassrummet och att ha extra stödkurser. Det har satts in extra mattelektioner och extra engelskalektioner för eleverna. En lärare säger att de gör mycket, men att det inte har mycket effekt.

Lärare uppger att de får information från grundskolan om vilka särskilda anpassningar nya elever i årskurs 1 har haft i grundskolan. Lärare uppger vidare att det vara svårt att anpassa för eleverna när man har en klass där 25 av 27 elever har särskilda anpassningar, särskilt när eleverna ska nå målen med kursen. En lärare berättar att kunskapsnivån hos de flesta elever är låg och att deras betyg från grundskolan inte alltid stämmer inte med kunskapsnivån. Många elever har blivit godkända i grundskolan fast de inte borde det. Skolan är dåligt förberedd, eleverna kommer med så många olika problem att lärare inte räcker till.

Lärare uppger att specialpedagogen kontakter lärare när en elev är i behov av extra anpassningar. Det är ofta nästan halva klassen som behöver extra anpassningar. Lärare beskriver att det är lätt att identifiera de eleverna, men att det är en annan fråga vad som görs.

En lärare uppger att hen inte tycker att det görs så mycket för eleverna på Själdalsgymnasiet och att hen har arbetat på andra skolor där det gjorts otroligt mycket anpassningar. Läraren beskriver att de kanske inte kan möblera om, men att de enskilda lärarna kan skriva ut en del av undervisningsmaterialet på papper och ge eleven en överstrykningspenna, men att sådana anpassningar inte görs på Själdalsgymnasiet.

En lärare beskriver att hen kan låta vissa elever svara muntligt på vissa delar av ett prov och undrar om det är en extra anpassning.

En lärare berättar att när hen har skannat in en uppgift och skickat den till en elev har en kollega sagt att hen har gjort för mycket för eleven och att de inte ska göra det. Läraren upplever att en del kollegor inte har engagemanget som krävs. Läraren säger att det finns mycket som skulle behöva göras inom extra anpassningar så som att de behöver fler grupprum, fler skärmar, brusreducerande hörlurar med mera, men att det

inte görs. En lärare uppger att det är svårt att hinna med extra anpassningar men att hen gör så mycket som det går, men tid finns inte alltid.

En lärare uppger att innan man pratar om vad man gör på skolan måste man titta på situationen, den tidigare rektorn var sjukskriven, biträdande rektorerna var nya och fokus hamnade på om personalen kommer att ha jobb nästa år. Lärare har minst tusen strider och största prioriteringen är att ha ett kränkingsfritt klassrum och dit går mycket energi. Läraren berättar att de hade lektioner med treor som brottades i klassrummet.

Elevhälsans representanter uppger i intervju att de har bett om att få ha en workshop på arbetsplatsträff eller uppstarts dagar gällande extra anpassningar och särskilt stöd för att man ser att det finns ett behov av det. Men man har inte fått ha en sådan dragning.

Av intervjun med elevhälsan framgår vidare att det är speciallärare som har skrivit vilka extra anpassningar elever är i behov av. Det har diskuterats att det egentligen är lärarna som behöver göra extra anpassningar i sitt sammanhang för att det ska bli adekvata. Speciallärare har överlämningar med tidigare skola, träffar sedan eleverna och därefter arbetslagen.

Rektorn uppger i intervjun att det nog är så att inte alla lärare ger elever stöd i form av extra anpassningar, att det finns lärare som inte arbetar systematiskt med det. Rektorn uppger vidare att dokumentationen i Unikum inte har gjorts i den utsträckning hon är van vid från tidigare skolor. Gällande vissa individer har rektorn reagerat på att det borde ha funnits dokumenterade extra anpassningar.

Anmälan när extra anpassningar bedöms vara otillräckliga

Lärare uppger att det inte finns någon blankett för att göra en anmälan om en elev är i behov av utredning av särskilt stöd, men att man kan skicka ett mejl mellan klasskonferenserna. Lärare uppger vidare att de skriver in i Unikum när de befarar att en elev kommer att få F. I anslutning till det hålls en klasskonferens där biträdande rektor och rektorn är med. Vid klasskonferensen lämnar läraren information om elevers svårigheter.

Lärare uppger att det är hög personalomsättning inom elevhälsoteamet och att de inte vet vem som är speciallärare. Lärare har ingen relation till elevhälsoteamet och vet inte vad de kan be om hjälp med. Det är svårt att få kontakt med elevhälsan eftersom ingen i den personalgruppen är på skolan på heltid. Specialpedagog brukar inte vara med i klassrummet och observera undervisningen.

Skolinspektionen har frågat lärarna om åtta specifika elever i FS22 som inte nått målen i flera kurser. Lärare berättar att någon direkt anmälan till rektorn inte har skett, men att sju av eleverna har lyfts på klasskonferens så

det ska ha kommit till rektorns kännedom. En av eleverna har inte lyfts vid klasskonferens. Tre av eleverna som lyfts har erbjudits särskilt stöd i form av tid med speciallärare men tackat nej.

I intervju uppger representanter för elevhälsan att det inte finns något sätt för lärare att anmäla till EHT att en elev är i behov av en utredning om särskilt stöd. De elever som är uppe på EHT är elever där föräldrar eller eleven själv har tagit kontakt. Det sker aldrig någon anmälan att det ska lyftas på EHT, säger en representant och berättar vidare att man missar jättemånga elever på det här sättet.

Utredning av en elevs behov av särskilt stöd

Av intervjuer med lärare framgår att utredning om särskilt stöd inte startas ofta. Tidigare har det startats oftare, men flytten av skolan har tagit mycket tid. På frågan om hur många utredningar om särskilt stöd som startades förra läsåret svarar en lärare att de inte har dokumenterat det eftersom hela klassen då skulle behöva åtgärdsprogram. En annan lärare säger att det inte har startats någon utredning om särskilt stöd.

Av intervju med elevhälsans representanter framgår att några representanter vill arbeta mer med kunskapsrelaterade frågor på EHT-möten och inte bara med frågor kring fysisk och psykisk sjukdom, men att den kunskapsmässiga biten inte ryms, då det inte finns tid för det. En representant säger att det för flera år sedan var ett helt annat arbete med särskilt stöd och åtgärdsprogram. Det har efterfrågats att få tid för att få göra det även nu. En representant säger att anledningen till att arbetet inte finns beror på att skolan inte har råd med de åtgärder som behövs, så då tas det inte upp. När man lyfter upp elevers kunskaper så händer ingenting. En representant säger att det skulle behöva finnas fler åtgärdsprogram med tanke på att många av skolans elever har behov av ett. Stödet som finns är att eleverna får gå på mattestöd och det skrivs mer som en extra anpassning för att det inte är tillräckligt i omfång och tid för att vara särskilt stöd, berättar en representant. Resurscentrum har reducerats med årets gång. Nu finns mattestödet och det är frivilligt, men många elever går inte dit och det är ett problem.

Skolinspektionen har vid intervjun frågat elevhälsan om utredning om särskilt stöd har startats för sju specifika elever som har F i flera kurser. Elevhälsans representanter uppger att utredning inte har startats för någon av de sju eleverna.

Elevhälsans representanter uppger att utredning om särskilt stöd endast har startats för sju elever på skolan under föregående samt nuvarande läsår. För tre av eleverna har det beslutats om åtgärdsprogram och för fyra av eleverna pågår utredning. Det var en biträdande rektor förra läsåret som beslutade att det skulle startas en utredning om särskilt stöd för just dessa

elever. Det är slumpartat vilka elever som man valt att inleda en utredning för, uppger en representant för elevhälsan.

Av intervju med rektorn framgår att ingen utredning om särskilt stöd har startats för *Elev 37* som har 11 F, *Elev 6* som har 10 F, *Elev 38* som har 8 F, *Elev 4* som har 18 F, *Elev 14* som har 10 F, *Elev 16* som har 18 F, *Elev 33* som har 9 F, *Elev 34* som har 8 F, *Elev 36* som har 4 F eller *Elev 35* som har 4 F och ett streck. Samtliga av dessa elever har F i minst en av kurserna som krävs för att få gymnasieexamen.

Åtgärdsprogram

Av ingiven dokumentation samt intervjuer med elevhälsan och rektorn framkommer att det finns tre aktiva åtgärdsprogram upprättade på skolan. Det finns inte några beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram.

Ett av åtgärdsprogrammen avser att en elev ska ha ett reducerat program. I de två andra åtgärdsprogrammen är åtgärden att man ska undersöka möjligheten att tillsätta en resurs. Två av besluten fattades under höstterminen 2023 och det senaste beslutades den 5 februari 2024. Av intervjuer med elevhälsan och rektorn framkommer att inget av åtgärdsprogrammen har följts upp. Vidare framkommer att det inte har tillsatts någon resurs som arbetar med de två eleverna och att de två eleverna inte får det stödet som de enligt åtgärdsprogrammet har behov av.

Rätten att gå om en kurs

Det framkommer av informationsinhämtningen samt av intervjuer med elever, lärare och rektorn att eleverna inte har fått någon information om att de kan gå om den kurs. Enligt eleverna säger lärarna att sådant inte finns. Det finns däremot provningar man kan göra. Inga elever har gått om kurser det senaste läsåret. Rektorn uppger att skolan har haft svårt att organisera det, men att skolan tidigare år haft omläsningskurs i matematik och NO-kurser och då har eleverna fått information om det. Det finns ingen kommungemensam möjlighet att gå om kurser heller.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. Detta gäller elever i samtliga skolformer (3 kap. 5 § skollagen).

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Om en elev inte har fått lägst betyget E på en kurs, har eleven rätt att gå om kursen en gång. Har eleven slutfört kursen två gånger och inte fått lägst betyget E får eleven gå om kursen ytterligare en gång, om det finns särskilda skäl. En elev som inte har fått betyget E på gymnasiearbetet har rätt att göra om arbetet en gång. Om en elev har fått betyget F på en stor andel av kurserna under ett läsår får eleven, om det finns särskilda skäl, gå om också sådana kurser som eleven fått lägst betyget E på under läsåret (9 kap. 1 § gymnasieförordningen, enligt den lydelse som gäller för utbildning som påbörjats före den 1 juli 2025).¹

Rektorn fattar beslut enligt 9 kap. 1 § efter det att eleven och berörda lärare har fått yttra sig. Om eleven inte har fyllt 18 år ska även elevens vårdnadshavare yttra sig (9 kap. 5 § gymnasieförordningen).

¹ Bestämmelsen i 9 kap. 1 § gymnasieförordningen har ny lydelse från den 1 januari 2024 genom förordning 2023:654. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas höstterminen 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

Det är skolans ansvar att varje elev på ett nationellt yrkesprogram inom gymnasieskolan ges möjlighet att uppnå dels kraven för en yrkesexamen som innebär att eleven har uppnått en av branschen godtagbar nivå av yrkeskunnande för att vara väl förberedd för yrkeslivet, dels de kunskaper som krävs för grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå samt att varje elev på ett nationellt högskoleförberedande program inom gymnasieskolan ges möjlighet att uppnå kraven för en högskoleförberedande examen som innebär att eleven har tillräckliga kunskaper för att vara väl förberedd för högskolestudier (Lgy11 2.1).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga och omfattande brister i skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. Det föreligger brister i alla steg i arbetsgången med stödinsatser vid skolenheten; i arbetet med att uppmärksamma, anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd

Extra anpassningar

Av utredningen framgår visserligen att flera lärare ger eleverna hjälp, stöd och extra anpassningar vid behov. Det framgår dock att olika klasser har olika möjligheter att få hjälp och stöd av sina lärare och att inte alla lärare anpassar undervisningen efter elevernas behov. Av skollagen framgår att stöd i form av extra anpassningar ska ges skyndsamt när det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas.

Av utredningen framgår att vissa lärare inte erbjuder hjälp och stöd trots att eleverna efterfrågar det. Skolinspektionens utredning visar att det finns lärare som inte ger elever det stöd i form av extra anpassningar som de är i behov av och har rätt till. Det finns lärare som uppger att de behöver lägga så mycket tid på att försöka upprätthålla studiero att de inte hinner ge elever det stöd som de behöver i undervisningen. Det saknas också samverkan mellan skolpersonal i arbetet med stöd. Skolinspektionen bedömer att skolan inte uppfyller kravet på att skyndsamt ge elever stöd i form av extra anpassningar inom ramen för ordinarie undervisning, om eleven riskerar att inte nå de betygskriterier som minst ska uppnås. Enligt Skolinspektionen finns det risk att en stor del av kurserna avslutas innan stöd i form av extra anpassningar sätts in för elever som har behov av sådant stöd.

Anmälan när extra anpassningar bedöms vara otillräckliga

Vidare framgår av utredningen att det inte finns något sätt för lärare att anmäla att en elev är i behov av en utredning om särskilt stöd. Lärare lyfter visserligen vid klasskonferenser elever som de befarar inte kommer att

uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, men det tas inte emot av rektorn som en anmälan om att elevernas behov av särskilt stöd behöver utredas. Av skollagen framgår att det ska anmälas till rektorn när det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Att anmälan inte görs och tas emot är en brist.

Utredning av en elevs behov av särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med att utreda elevers behov av särskilt stöd. Av utredningen framkommer att skolans rutin för arbetet med särskilt stöd inte är implementerad hos personalen och att skolan har startat utredning endast för ett fåtal elever. De namngivna elever Skolinspektionen har frågat om har alla låga kunskapsresultat och riskerar att inte få gymnasieexamen då de har F i minst en av kurserna som krävs för att de ska få gymnasieexamen. Exempelvis har 15 av 20 elever i klassen FS22 betyget F i kursen matematik 1. I klassen SASAM22 har 15 av 27 elever betyget F i kursen matematik 1. För att få gymnasieexamen krävs minst betyget E i matematik 1.

Då lärare uppger att de vid klasskonferenser lyfter elever som de befarar inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas samt skriver detta i Unikum bör detta ha kommit till rektorns kännedom. Eftersom det finns brister redan i att anmäla behov av utredning om särskilt stöd till rektorn så är det en naturlig följd att få utredningar om särskilt stöd inleds. Av utredningen framgår att det förefaller slumpartat för vilka elever det startas en utredning. Det finns således inget systematiskt arbete kring att utreda elevers behov av särskilt stöd.

Åtgärdsprogram

Det är vidare en brist att två av de elever som har åtgärdsprogram inte ges det stöd som de har behov av. Skolinspektionen bedömer att åtgärden som anges i åtgärdsprogrammen, att undersöka möjligheten att tillsätta en resurspedagog, inte är en åtgärd som leder till att eleven får sitt behov av särskilt stöd tillgodosett. Utredningen visar vidare att inget av de tre åtgärdsprogrammen har följts upp trots att datum för uppföljning passerat.

Rätten att gå om en kurs

Utredningen visar vidare att eleverna inte erbjuds att gå om en kurs när de har rätt till det, vilket är en brist. Utredningen visar att eleverna inte ges information om eller möjlighet att gå om en kurs som de inte fått lägst betyget E på.

Arbetet mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Inför tillsynsbesöket har Skolinspektionen begärt information om samtliga anmälningar och utredningar avseende kränkande behandling som huvudmannen hanterat under de senaste tolv månaderna. Huvudmannen har genom rektorn svarat att hon inte känner till att anmälningar eller utredningar har gjorts och uppgett att det inte finns några dokumenterade ärenden som hon har tagit del av. Även i en kommentar från huvudmannens representanter uppges att det inte finns några anmälningar eller utredningar avseende kränkande behandling registrerade för skolan. Den skriftliga informationen inkom till Skolinspektionen den 13 september 2024.

Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsan och rektor framgår att det finns elever som upplevt sig ha blivit utsatta för kränkande behandling av lärare och att personal bedömer att det finns händelser där elever har utsatts för kränkande behandling av andra elever. Det framgår att det är mycket kränkningar på skolan och att toleransen är hög. En lärare uppger att eleverna känner sig kränkta hela tiden, men att de inte vill erkänna det. Läraren uppger vidare att en elev blivit nertryckt i toaletten av en kompis, men att eleven inte såg det som en kränkning. En lärare uppger att en elev under två års tid blev mobbad av andra elever, vilket tagits upp med skolledningen men inga åtgärder har vidtagits.

Det framgår vidare att incidenter tidigare skrivits i ett system som inte längre används. De rapporterna gick dock inte automatiskt till rektorn, utan personalen behövde säga till att något hade skrivits in i systemet.

Skolinspektionen har haft intervjuer med fyra olika grupper av elever på skolan och i tre av grupperna lyfter elever lärares beteende när det samtalas om kränkande behandling. Eleverna beskriver i intervjuerna att det finns lärare som är elaka mot eleverna, som lägger skämt som inte är trevliga och som drar alla muslimer och araber över en kam vilket leder till att många muslimer tar illa upp av det läraren säger. Elever uppger vidare att en lärare har sagt till eleverna att "vissa är inte så utvecklade här". En elev berättar att en lärare är rasist och att han hatar invandrare. En annan elev håller med. Eleven berättar vidare att läraren en gång sagt till eleven att inte kan någonting eftersom hen är invandrare och att eleven därefter slutade gå på mattelektionerna. Elever uppger att inte alla elever vågar berätta för andra vuxna om vad som sker eftersom det är ord mot ord. En elev uppger att hen blev rädd för läraren som kom emot eleven och gick huvud mot huvud med hen. En elev berättar att en lärare sätter en röd prick på lappen vid elevens bord när man misslyckas på ett prov och att läraren säger att han gör det för att eleven är dålig. Eleven berättar vidare att vissa

elever hade jättemånga röda prickar. En elev berättar att hen kommer med datorn till klassrummet, läraren ber eleven lägga datorn åt sidan, eleven gör det, men ändå skriker läraren – "Är det så jävla svårt att komma in utan dator". Eleven berättar att det skedde framför klassen och att hen kände sig rädd och var nära på att ringa polisen.

Av intervju med elevhälsan framkommer att elever har besökt flera av representanterna från elevhälsan och uppgett att lärare har kränkt dem. I enkäter som görs på skolan har lärare blivit uthängda i kommentarer. En representant uppger att det inte är något som diskuteras på EHT-möten, det finns inget forum för att prata om det. Man vill inte hänga ut lärare och EHT ska inte jobba mot lärarkollegorna. En representant uppger att hen haft ett ärende med en lärare som kränkte en elev och eleven grät och blev jätteledsen. Rektorn blev inkopplad och mentorn fick be om ursäkt, representanten fick följa upp elevens mående. En representant berättar att en del lärare pekar ut elever med diagnoser och säger högt att – "Du och du och du har ADHD så ni får sitta på annan plats". Det kan eleverna uppfatta som en kränkning. En representant uppger att det är få fall med rena kränkningar, ofta är det att eleven stökat och till exempel kastat en stol i väggen och läraren sagt vad fan håller du på med.

Rektorn uppger i intervju att några elever dagen innan elevintervjun hade berättat för henne att de skulle lyfta vad de tycker om en lärare som de anser vara problematisk. Innan dess uppger rektorn att hon inte hade kännedom om kränkningar från lärare.

Det framgår vidare av intervjuer med elevhälsan att skolan har börjat använda ett annat system för att rapportera incidenter och kränkande behandling och att det har inkommit tre anmälningar om kränkande behandling nuvarande termin. Representanter från elevhälsan uppger även att kränkande behandling inte är något som diskuteras under arbetsplatsträffar på skolan och att det inte finns någon rutin för arbetet med att anmäla och utreda kränkande behandling som har skickats ut skriftligt eller informerats om på annat sätt.

Rektorn uppger i intervju att det finns en tydlig rutin från huvudmannen och att kränkande behandling tidigare inte har anmälts till huvudmannen, men att det görs nu. Utredningarna för de ärenden som anmälts har precis startats och inga åtgärder hade ännu vidtagits vid tiden för skolbesöket enligt rektorn.

Rättslig reglering

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med

verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister inom arbetet mot kränkande behandling. Av utredningen framgår att det under de föregående tolv månaderna innan Skolinspektionens tillsynsbesök inte har gjorts någon anmälan om kränkande behandling till huvudmannen trots att både lärare och representanter från elevhälsan kan ge exempel på att elever har blivit utsatta för kränkande behandling. Vidare uppger personalen att det är mycket kränkningar på skolan och att toleransen är hög. Huvudmannen har visserligen en rutin för arbetet mot kränkande behandling och det har upprättats tre anmälningar under höstterminen efter att huvudmannens skriftliga information inkommit till Skolinspektionen den 13 september 2024. Trots det är rutinen inte välkänd för personalen på skolan då den inte har diskuterats under arbetsplatsträff och inte heller skickats ut skriftligt. Det kan därmed inte säkerställas att all personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling har kännedom om rutinen och skyldigheten att anmäla detta till rektorn. När uppgifter om kränkande behandling inte anmäls systematiskt medför det att huvudmannen inte kan agera för att säkerställa att en utredning skyndsamt startas. Detta medför att huvudmannen får ett otillräckligt underlag för att besluta och vidta de åtgärder som behövs för att förhindra kränkningar i framtiden. Att anmälningsskyldigheten följs är därmed avgörande för att hela det systematiska arbetet mot kränkande behandling ska fungera på ett ändamålsenligt sätt. Skolinspektionen gör sammantaget bedömningen att det finns stora brister i skolans arbete med att anmäla och utreda kränkande behandling.

Arbetsplatsförlagt lärande

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever och lärare framgår att de 15 veckor eleverna på yrkesprogrammen ska få apl fördelas olika över läsåren på de olika programmen. I första hand får eleverna själva hitta en apl-plats, men om de inte lyckas hitta en plats kan de få hjälp från skolan. Flera elever uppger att inte alla elever får hjälp av läraren att hitta en apl-plats och att inte alla elever får tag på en sådan plats. Om en elev inte har hittat en apl-plats när dennes apl ska börja får eleven fortsätta leta efter en plats. Lärare från flera av programmen uppger att de flesta elever hittar en apl-plats, men att det

kan vara några elever som de inte hittar en plats till. Lärare uppger även att det finns elever som inte är lämpliga att gå ut på apl och att en del elever inte vill ha apl. En del elever förlorar även sin apl-plats då de missköter sig och det då är svårt att hitta en ny plats för dessa elever. Eleverna får instruktioner om hur de ska gå tillväga för att kontakta företag.

Lärare uppger att de inte vet hur många av de elever som tagit studenten som har fått minst 15 veckors apl då lärarna inte gör någon sådan sammanställning.

Lärare uppger att de elever som inte har apl kan vara på skolan någon lektion om dagen för att ta igen sådant som de har missat under året. Ibland kan lärarna schemalägga eleven i verkstaden när ledig tid finns så att eleven kan göra något där. Eleverna uppmanas även fortsätta att söka apl-plats under tiden när de inte har andra lektioner, men alla elever gör inte det utan en del sitter hemma istället.

Lärare uppger att skolan har en lista med företag där eleverna kan ha apl, men att det finns fler elever än företag och de flesta platserna är redan upptagna. Lärare uppger även att det är svårt att ha en "apl-bank" då många platser försvinner när eleverna inte sköter sig och att många av cheferna på företagen byts ut. Det är även stor konkurrens om platserna mellan olika utbildningar från andra gymnasieskolor i regionen.

Rektorn uppger i intervju att hon inte vet varför skolan inte skaffar apl-plats till de elever som inte själva hittat plats.

Av en sammanställning av elevers apl-platser framgår att två elever i EE22A samt tre elever i EE22B inte har någon apl-plats. I klassen VVS22 är det fyra elever som saknar apl-plats. På försäljnings- och serviceprogrammet saknar tre elever apl-plats, de har dock blivit erbjudna en plats men har inte tagit kontakt med apl-platsen.

Vidare framgår av sammanställningen samt av intervjuer med elever och lärare att eleverna har en utsedd handledare på arbetsplatsen och att eleverna anser att deras handledare har varit bra. Det framgår även att lärare gör åtminstone ett besök på läsår på apl-platsen för varje elev samt har kommunikation med handledaren via telefon. För att säkerställa att handledaren är lämplig och har nödvändiga kunskaper tar läraren kontakt med handledaren på telefon, det görs även i syfte att säkerställa att eleverna befinner sig där de sagt att de ska vara. På el- och energi-programmet har eleverna apl på auktoriserade företag vilket innebär att de företagen har nödvändig kompetens. På försäljnings- och service-programmet försöker lärarna få butikschefen som handledare för att säkerställa att handledaren har nödvändiga kunskaper. Lärare uppger vidare att man får en check på om handledaren är bra genom de

uppgifterna eleven gör som läraren tar del av, där ser man vad eleven får göra på apl:en.

Rättslig reglering

Ett yrkesprogram ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande (16 kap. 16 § skollagen).

Arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor. Varje vecka som genomförs på en arbetsplats ska för en elev i gymnasieskolan anses motsvara 23 timmars garanterad undervisningstid.

Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet och att detta uppfyller de krav som finns för utbildningen.

Rektorn beslutar om att hela eller delar av nivåer i ämnen ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras (4 kap. 12 § gymnasieförordningen).

Om arbetsplatsförlagt lärande inte kan erbjudas på ett yrkesprogram i gymnasieskolan får utbildningen anordnas bara om 1. planerade platser för arbetsplatsförlagt lärande inte kan tillhandahållas på grund av omständigheter som huvudmannen inte kunnat råda över, eller 2. utbildningen av säkerhetsskäl inte kan förläggas till en arbetsplats utanför skolan.

Det arbetsplatsförlagda lärandet ska i de fall som avses i första stycket bytas ut mot motsvarande utbildning förlagd till skolan. Innan huvudmannen för en gymnasieskola beslutar om detta ska huvudmannen samråda med det lokala programrådet.

Om en utbildning har skolförlagts på grund av det som sägs i första stycket 1, ska huvudmannen vidta de åtgärder som behövs för att utbildningen så snart som möjligt ska förläggas till en arbetsplats (4 kap. 13 § gymnasieförordningen).

För en elev som deltar i arbetsplatsförlagt lärande ska det utses en handledare på arbetsplatsen. Som handledare får bara den anlitas som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig (4 kap 14 § gymnasieförordningen).

Arbetsplatsförlagt lärande är avgörande för att yrkesutbildningen ska få sådan kvalitet, djup och verklighetsförankring att eleverna blir anställningsbara. Yrkesutbildning handlar om mer än yrkeskunskaper. Det handlar också om att förstå yrkeskulturen och att bli del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats för att utveckla en yrkesidentitet. Den arbetsplatsförlagda delen av en yrkesutbildning är så avgörande för kvaliteten att utbildningen i normalfallet inte bör anordnas om apl inte kan tillhandahållas under överskådlig tid. Tillgången på apl-platser varierar dock från år till år.

Förutsättningarna kan snabbt ändras för en arbetsgivare som träffat avtal om apl med en huvudman. Om apl-platser försvinner på grund av händelser som huvudmannen inte kunnat förutse då eleven togs emot till en utbildning, bör huvudmannen även fortsättningsvis kunna förlägga motsvarande del av utbildningen till skolan. Att en elev har fått bevis om yrkesexamen ska vara en garanti för att eleven har en gedigen grundläggande yrkesutbildning på en erkänd nivå (prop. 2008/09:199, s. 63 f. och 114 och prop. 2009/10:165, s. 793 f.).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i skolans arbete med arbetsplatsförlagt lärande och att huvudmannen inte tar ansvar för att skaffa apl-platser till elever på yrkesprogrammen. Av utredningen framgår att eleverna uppmanas att i första hand hitta en egen apl-plats vilket inte är förenligt med gymnasieförordningen där det framgår att det är huvudmannen som ansvarar för att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet och att detta uppfyller de krav som finns för utbildningen. Av utredningen framgår vidare att vissa av de elever som inte hittar en egen apl-plats kan få hjälp av skolan att hitta en sådan. Det framgår dock att alla elever inte får tillgång till en apl-plats och att de eleverna därmed inte får möjlighet till arbetsplatsförlagt lärande under minst 15 veckor under utbildningen. De eleverna får inte heller motsvarande utbildning förlagd till skolan under den tid de skulle haft arbetsplatsförlagt lärande. Om planerade platser för arbetsplatsförlagt lärande inte kan tillhandahållas på grund av omständigheter som huvudmannen inte kunnat råda över ska det arbetsplatsförlagda lärandet bytas ut mot motsvarande utbildning förlagd till skolan. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att huvudmannen inte ser till att alla elever på yrkesprogrammen får minst 15 veckors arbetsplatsförlagt lärande samt att huvudmannen inte säkerställer att det finns planerade apl-platser i en omfattning som motsvarar antalet elever som tas emot till utbildningen. Arbetsplatsförlagt lärande ingår i utbildningen och huvudmannen är ansvarig för att skaffa platser.

Av utredningen framgår vidare att det utses en handledare på arbetsplatsen för eleverna när de har apl och att lärare tar telefonkontakt med handledare på de apl-platser som eleverna har hittat för att säkerställa att handledaren har nödvändiga kunskaper, erfarenheter samt i övrigt bedöms lämplig. Skolinspektionen bedömer att det inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom denna del av området.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som

följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Eftersom Huddinge kommuns verksamhet vid Sjödalsgymnasiet inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Huddinge kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav.

Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt (26 kap. 27 § skollagen).

Skolinspektionen bedömer att de brister som påtalas i föreläggandet är sådana att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Denna bedömning görs mot bakgrund av att det vid skolenheten finns omfattande brister inom områden som är centrala för att eleverna ska kunna tillgodogöra sig och nå målen för utbildningen och få en gymnasieexamen. Skolinspektionen gör en samlad bedömning av de olika bristerna sammantagna och beaktar härvid följande.

Det finns allvarliga brister i skolans arbete med att utreda elevers frånvaro. Det är grundläggande att skolan agerar för att motverka frånvaro hos elever eftersom upprepad eller längre frånvaro innebär att elever inte får den utbildning som de har rätt till. Då många av skolans elever har hög frånvaro är detta särskilt allvarligt eftersom det riskerar leda till att många elever inte får gymnasieexamen.

Det finns omfattande och allvarliga brister i alla steg i arbetsgången med extra anpassningar och särskilt stöd vid skolenheten. Det handlar om omfattande brister som medför att ett stort antal elever vid Sjödalsgymnasiet inte får det stöd de har rätt till, vilket i sin tur riskerar medföra att eleverna inte får gymnasieexamen. Det finns flera elever som har betyget F på i princip alla kurser utan att de utretts för om de har behov av särskilt stöd och i vissa klasser och i vissa kurser är det en övervägande del av eleverna som har betyget F och därmed riskerar att inte få en gymnasieexamen. Det är avgörande för elevernas möjlighet att få en gymnasieexamen att de får det stöd de har rätt till.

Det finns vidare allvarliga brister i skolans arbete med att anmäla kränkande behandling. Trots att såväl lärare som elevhälsa vittnar om en skola där det sker många kränkningar och där toleransen är hög och kan ge exempel på detsamma, hade det inte, under de föregående tolv månaderna före Skolinspektionens tillsynsbesök, gjorts någon anmälan om kränkande behandling till huvudmannen. Brister i arbetet mot kränkande behandling är allvarligt och riskerar att försvåra elevernas lärande och kunskaps-

utveckling. I sammanhanget ser Skolinspektionen särskilt allvarligt på uppgifterna från eleverna om att även lärare kränker elever.

Vidare är bristerna i skolans arbete med apl allvarliga då apl är en central del av utbildningen på nationella yrkesprogram. Att huvudmannen inte säkerställer att eleverna får tillgång till en apl-plats får till följd att eleverna inte får den utbildning de har rätt till.

Flera av de brister som konstaterats har pågått en längre tid och har drabbat många elever vid skolenheten. Läsåret 2023/24 fick endast 45,4 procent av eleverna på skolans högskoleförberedande program samt 59,5 procent av eleverna på yrkesprogrammen gymnasieexamen.

Det har inte framkommit något särskilt skäl som gör vitet obehövligt. Skolinspektionen bedömer att de sammantagna bristerna är av sådan art att de allvarligt försvårar elevernas förutsättningar att nå målen med utbildningen. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 4 000 000 kronor.

Anmärkning

Betyg på varje avslutad kurs

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av informationsinhämtningen samt av intervjuer med lärare och rektor framgår att två elever har haft en del av sin apl förlagt till sommaren efter att de tagit studenten. Detta för att de skulle få 15 veckor apl. Lärare uppger att eleverna fick förlängd skolgång i två månader. De två eleverna fick betyg på kursen efter att deras apl hade genomförts. Skolinspektionen har efterfrågat ett beslut om förlängd skolgång för dessa elever. Rektorn skulle undersöka om ett sådant beslut finns, men har inte inkommit med ett sådant beslut.

Rättslig reglering

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs (15 kap. 22 § skollagen).

Huvudmannen får besluta att undervisningen på ett nationellt program för en elev i gymnasieskolan får fördelas över längre tid än tre år, om eleven har läst ett reducerat program, eleven läser ett yrkesprogram och det kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas i de ämnen på de nivåer som krävs för att eleven ska uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå, eller om det med hänsyn till elevens förutsättningar i övrigt finns särskilda skäl för det (9 kap 7 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister inom området betygssättning. Av utredningen framgår att en kurs hållits öppen olika länge för olika elever. För två elever har kursen hållits öppen för att de ska genomföra apl under sommaren. Av skollagen framgår att betyg ska sättas på varje avslutad kurs. För att betygssättningen ska vara likvärdig och rättvis är det viktigt att alla skolor sätter betyg i anslutning till avslutad kurs. Skolinspektionen gör bedömningen att det är en brist att kursen hållits öppen för dessa två elever trots att den har avslutats för övriga elever.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Huddinge kommuns verksamhet vid Sjödalsgymnasiet uppfyller inte författningarnas krav vad gäller betyg på varje avslutad kurs. Utredningen visar att det endast är för två elever om en kurs hållits öppen och betyg satts vid olika tillfällen. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela ange Huddinge kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Information till vårdnadshavare vid frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever, lärare och rektor framgår att lärarna rapporterar vid varje lektion om en elev är frånvarande eller har sen ankomst och att vårdnadshavare får informationen direkt genom systemet Skola24.

Rättslig reglering

Om en elev i gymnasieskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag (15 kap 16 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Studiehandledning på modersmålet**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av intervjuer med elever och lärare samt av skriftligt svar från rektorn framgår att de bedömer att det inte finns elever på skolan som skulle behöva studiehandledning på modersmålet. Flera lärare uppger att elevernas svenska inte är så svag att de skulle uppfatta undervisningen bättre om de fick den på modersmålet. De flesta elever har gått alla sina år i svensk skola och deras starkaste skolspråk är svenska.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det (9 kap. 9 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av regionchef Agneta Broberg.

Utredaren Cecilia Winberg har varit föredragande ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även enhetschefen Anna Bergqvist och utredaren Sandra Thobaben medverkat.

Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm, eller till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.